

บทที่ 3

วิเคราะห์ทำนองหลักเพลงสุรินทรราหู 3 ชั้น

ประวัติเพลงสุรินทรราหู 3 ชั้น

จากการอธิบายของกรมมนตรี ตราโมท ผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์ไทย กรมศิลปากร ได้อธิบายประวัติที่มาและความหมายของเพลงสุรินทรราหูไว้ในหนังสือโน้ตเพลงไทย ฉบับกรมศิลปากร ดังนี้

เพลงสุรินทรราหู เดิมเป็นเพลงอัตราสองชั้น เป็นเพลงเก่าที่มีลีลาไพเราะเย็นๆ เพลงหนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาใช้บรรเลงรวมอยู่ในเพลงเรื่องมโหรี ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์จึงได้นำมาใช้ในการบรรเลงปี่พาทย์และเรียบเรียงเป็นเพลงเรื่องเรียกว่า “ เพลงเรื่องสุรินทรราหู ” ประกอบด้วยเพลงสุรินทรราหูและเพลงจันทราหูเป็นประเภทเพลงช้า ออกสองไม้ด้วยเพลงกระด่าย ชมเดือน ออกเพลงเร็วด้วยเพลงแม่วอนลูกและลูกวอนแม่

มาถึงสมัยราวๆ ปลายรัชกาลที่ 3 หรือต้นรัชกาลที่ 4 จึงมีผู้นำเพลงสุรินทรราหู 2 ชั้นนี้ มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้น สำหรับบรรเลงรับร้อง ส่วนทางร้องนั้นท่านนักปราชญ์ในทางคีตศิลป์ก็ได้แต่งขึ้นประกอบในราวคราวเดียวกัน ซึ่งนับว่าเป็นเพลงร้องที่ไพเราะน่าฟังอย่างยิ่ง เพลงหนึ่ง แต่ทั้งผู้แต่งทำนอง ขับร้องและทำนองคนตรีนั้นไม่ปรากฏว่าเป็นผู้ใด

อันวิธีการแต่งทำนองร้องที่จะให้ไพเราะเพราะพริ้งนั้น จะต้องแต่งบทร้องและทำนองเพลงให้กลมกลืนกันอย่างสนิทสนม โดยดัดแปลงแก้ไขทำนองเพลงให้เข้ากับบทร้องหรือแก้ไขบทร้องให้เข้ากับทำนองเพลงอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่จะเห็นว่าอย่างไรจะเกิดความไพเราะเหมาะสม เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าบทร้องเพลงต่างๆ มักมีถ้อยคำผิดแผกแตกต่างไปจากต้นฉบับของเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะบทร้องเพลงสุรินทรราหู ท่านผู้แต่งได้แก้ไขดัดแปลงบทร้องออกไปจากบทเดิมอย่างมากมาย ซึ่งบทเดิมเป็นบทเสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนนางศรีมารารำพึงถึงพลาชงามอันเป็นลักษณะกลอนสุภาพ แต่ท่านผู้แต่งทำนองร้องได้แก้ไขดัดแปลงให้กลายเป็นกลอนบ้าง กว้างบ้าง ละครกัน แต่อย่างไรก็ตาม บทกับทำนองร้องของเพลงสุรินทรราหูนี้มีความไพเราะสนิทสนมกลมกลืนกันเป็นอย่างดียิ่ง ไม่มีบทกลอนใดจะนำมาร้องด้วยทำนองเพลงนี้เท่าที่ทั้งการแก้ไขดัดแปลงบทร้องก็เป็นไปอย่างแนบเนียนดังจะนำมาเปรียบเทียบให้เห็นดังต่อไปนี้

บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

ออกน้องยากนักด้วยเป็นหญิง	ต้องซ่อนรักหนักยิ่งอยู่กับที่
แม่นเป็นชายพ่อพลายเป็นสตรี	คำนี้เป็นดาบจะหมายไป

บทร้องเพลงสุรินทรราหู

น้องเป็นหญิงยากจริงจริงจะให้เห็น	พ่อก็เป็นชายเลิศประเสริฐศรี
ถ้าตัวของน้องนี้เป็นผู้ชาย	ตัวของพ่อพลายถ้าพ่อเป็นสตรี
คำคำวันนี้	จะไปแนบให้หน้าใจ

จากความหมายที่ครุมนตรี ตราโมท ได้อธิบายไว้แสดงให้เห็นความสำคัญของเพลงสุรินทรราหูว่า เป็นเพลงที่มีความไพเราะยิ่งเพลงหนึ่ง อีกทั้งเป็นเพลงที่มีประวัติมายาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยา ภายหลังมีผู้นำมาขยายเป็นอัตราสามชั้น พร้อมทั้งระยะใกล้เคียงกันก็ได้มีผู้ประพันธ์ทางร้องซึ่งมีความสละสลวยในเนื้อหาและลีลาของเพลงที่มีกลมกลืน เป็นเพลงที่มีความไพเราะน่าฟังยิ่งเพลงหนึ่งและยังได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงหรือบรรเลงรับร้อง หรือแม้กระทั่งการนำเพลงนี้มาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวเครื่องดนตรีเพื่ออวดฝีมือ

ความไพเราะกลมกลืนและความสละสลวยของทำนองเพลงดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นว่าเพลงนี้มีคุณค่าจนเกิดเป็นทางเดี่ยวเครื่องดนตรีหลายเครื่องมือและหลายทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเดี่ยวซอด้วงที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ในบทต่อไปถือว่าเป็นทางที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักดนตรีเครื่องสายเป็นอันมาก

ทำนองหลักเพลงสุรินทรราหู 3 ชั้น

ทำนองหลักเพลงสุรินทรราหู 3 ชั้น ที่ผู้วิจัยได้นำมานี้ ผู้วิจัยอ้างอิงจากหนังสือ **มี้องศิลป์และหลักการบรรเลงมี้องวงใหญ่** โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภุศลศรี มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงโครงสร้างและองค์ประกอบของเพลงสุรินทรราหู 3 ชั้น เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ต่อไปดังนี้

เพลงสุรินทรราหู 3 ชั้น

ทำนองหลัก

หน้าทับ : ปรบไม้

ท่อน 1

- คํํ คํํ	- รั - คํ	- ท - คํ	- ฟ ช ล	ท คํ ท ฟ	- ท - รั	- คํ - ท	- ล - ช
- คํ - ล	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ช	ช ช - ล	- ฟ - ท	- - คํ รั	- ฟ - รั	- คํ - ท
- คํ คํ คํ	- รั - คํ	- ท - คํ	- ฟ ช ล	ท คํ ท ฟ	- ท - รั	- คํ - ท	- ล - ช
- ฟ - ท	- - คํ รั	- ฟ - รั	- คํ - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คํ	คํ คํ - รั
- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ช	- ล - คํ	- ล - ช	ช ช - ฟ	ฟ ฟ - ร
- ฟ - ท	- - คํ รั	- ฟ - รั	- คํ - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คํ	คํ คํ - รั

ท่อน 2

- ช ช ช	- ล - ค	- ล - ท	ค ร - ฟ	- ค - ฟ	- - ช ล	- คํ - ล	- ช - ฟ
- ฟ ช ล	ช ล ท คํ	ท รั คํ ท	คํ ท ล ช	- รั คํ ล	รั คํ ล ช	คํ ล ช ฟ	ล ช ฟ ร
- ช ฟ ร	ฟ ร ค ท	ท ท - ค	ค ค - รั	- ฟ - รั	- ฟ - รั	รั รั - คํ	คํ คํ - ท
ค ค ร ค	ท ล ฟ ช	- ร - -	ม ฟ ช - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คํ	คํ คํ - รั
- ช ช ช	- ล - ค	- ล - ท	ค ร - ฟ	- ค - ฟ	- - ช ล	- คํ - ล	- ช - ฟ
- ฟ ช ล	ช ล ท คํ	ท รั คํ ท	คํ ท ล ช	- รั คํ ล	รั คํ ล ช	คํ ล ช ฟ	ล ช ฟ ร
- - ค ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ค ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	- - ค ร	ฟ ช ล ท	- - คํ ท	ล ช ฟ ร
- ฟ - ท	- - คํ รั	- ฟ - รั	- คํ - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คํ	คํ คํ - รั

ท่อน 3

- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คิ	- ฟิ - ริ	- คิ - ท	ท ท - คิ	คิ คิ - ริ
- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คิ	- ริ - ฟิ	- ริ - คิ	คิ คิ - ท	ท ท - ซ
- - ฟ ซ	ท คิ ท ซ	ท ฟ ท ซ	ท คิ ท ซ	คิ ท ริ คิ	ริ ท คิ ซ	ท ซ คิ ท	คิ ซ ท ฟ
- ท ค ร	- ฟ - ซ	- ท - ซ	- ฟ - ร	- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ซ
- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คิ	- ริ - ฟิ	- ริ - คิ	คิ คิ - ท	ท ท - ซ
- ฟ - ท	- - คิ ริ	- ฟิ - ริ	- คิ - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คิ	คิ คิ - ริ
- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ซ	- ล - คิ	- ล - ซ	ซ ซ - ฟ	ฟ ฟ - ร
- ฟ - ท	- - คิ ริ	- ฟิ - ริ	- คิ - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คิ	คิ คิ - ริ

รูปแบบของทำนอง

เพลงสุรินทราหู เป็นเพลงสำเนียงมอญในหน้าทับปรบไถ่แบ่งเป็นท่อนๆ จำนวน 3 ท่อน โดยมีความยาวของจังหวะหน้าทับ คือ

ท่อนที่ 1 มีความยาว 3 จังหวะหน้าทับ

ท่อนที่ 2 มีความยาว 4 จังหวะหน้าทับ

ท่อนที่ 3 มีความยาว 4 จังหวะหน้าทับ

มีรูปแบบของทำนองเพลงทั้งสามท่อน ดังนี้

$$| ก \times | | ค^2 จ^2 ค^2 ง^2 | | ฉ^6 ข^2 |$$

ระดับเสียง

จากการพิจารณาจากทำนองหลักที่ยกมานี้ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่าเพลงสุรินทราหูนี้เป็นเพลงที่มีสองระดับเสียงอยู่ในทำนองเพลงเดียวกัน โดยจะเกี่ยวโยงกันอย่างใกล้ชิดมากซึ่งระดับเสียง

ที่ถือว่าเป็นกลุ่มเสียงหลักของเพลงนั้นได้แก่ระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท คร x ฟ ซ x หรือกลุ่มระดับเสียง “ท” และกลุ่มระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x คร x หรือกลุ่มระดับเสียง “ฟ” ลักษณะการเปลี่ยนระดับเสียงนั้นจะมีสองลักษณะได้แก่ ลักษณะแรกเป็นแบบค่อยๆ เปลี่ยน และลักษณะที่สองเป็นแบบเปลี่ยนฉับพลัน โดยมีเสียงที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างสองระดับเสียงได้แก่ระดับเสียง “ฟ” “ซ” “ค” และ “ร” โดยผู้วิจัยจะแจกแจงรายละเอียดในเรื่องระดับเสียงโดยละเอียดในแต่ละท่อน ด้วยการแยกออกมาแสดงให้เห็นทีละประโยคดังนี้

ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 1

- คํ คํ คํ	- รํ - คํ	- ท - คํ	- ฟ ซ ล	ท คํ ท ฟ	- ท - รํ	- คํ - ท	- ล - ซ
------------	-----------	----------	---------	----------	----------	----------	---------

จากการพิจารณาในประโยคที่ 1 นี้พบเสียง ฟ ซ ล ท ค และ ร ซึ่งเป็นโน้ตที่ประกอบอยู่ในระดับเสียงได้แก่ระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x คร x และระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท คร x ฟ ซ x แต่หากพิจารณาในแง่ของการปรากฏของตัวโน้ตแล้วจะพบว่ามีการปรากฏของตัวโน้ต “ท” ในปริมาณที่มากกว่า ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มระดับเสียงที่ปรากฏเด่นชัดในประโยคที่ 1 นี้เป็นกลุ่มระดับเสียง “ท” โดยมีระดับเสียง “ล” เป็นโน้ตจรเพื่อเชื่อมทำนองให้มีความสมบูรณ์ขึ้น

ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 2

- รํ คํ ล	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ฟ	ซ ซ - ล	- ฟ - ท	- - คํ รํ	- ฟ - รํ	- คํ - ท
-----------	---------	---------	---------	---------	-----------	----------	----------

ในประโยคที่ 2 นี้ เป็นลักษณะของการปรากฏของทั้งสองระดับเสียงอย่างชัดเจนโดยวรรคหน้านั้นเป็นระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x คร X จากการเคลื่อนที่ของกลุ่มโน้ตที่เห็นได้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องแรกของวรรคนี้มีโน้ตระดับเสียง “ล” เป็นตัวบังคับระดับเสียง พร้อมทั้งยังพบโน้ตในระดับเสียง “ล” ในตำแหน่งลูกตกรองท้ายวรรคดังกล่าวอีกด้วย ส่วนวรรคหลังพลิกกลับเป็นระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท คร x ฟ ซ x ซึ่งปรากฏลักษณะในการเปลี่ยนระดับเสียงกลับไปยังระดับเสียงหลักอย่างชัดเจนในห้องที่ 5 โดยปรากฏโน้ตระดับเสียง “ท” การปรากฏของโน้ตในส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญในการทำให้อารมณ์ของเพลงเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน

ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 3

- คํ คํ คํ	- รํ - คํ	- ท - คํ	- ฟ ซ ล	ท คํ ท ฟ	- ท - รํ	- คํ - ท	- ล - ซ
------------	-----------	----------	---------	----------	----------	----------	---------

ประโยคนี้ เป็นการซ้ำทำนองในประโยคที่ 1 พบเสียง ฟ ซ ล ท ค และ ร ซึ่งเป็นโน้ตที่ประกอบอยู่ในระดับเสียงได้แก่ระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x ค ร x และระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x แต่หากพิจารณาในแง่ของการปรากฏของตัวโน้ต แล้วจะพบว่ามีการปรากฏของตัวโน้ต “ท” ในปริมาณที่มากกว่า ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มระดับเสียงที่ปรากฏเด่นชัดในประโยคที่ 1 นี้เป็นกลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x โดยมีระดับเสียง “ล” เป็นโน้ตจรเพื่อเชื่อมทำนองให้มีความสมบูรณ์ขึ้น

ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 4

- ฟ - ท	- - คํ รํ	- ฟํ - รํ	- คํ - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คํ	คํ คํ - รํ
---------	-----------	-----------	----------	---------	---------	----------	------------

เมื่อพิจารณาจากประโยคนี้เป็นการย้ำกลุ่มเสียงหลักอย่างชัดเจนโดยสังเกตจากการขึ้นต้นประโยคด้วยเสียง “ฟ” และ “ท” เสมือนเป็นการเน้นกลุ่มเสียงที่จะใช้ต่อไปอย่างชัดเจน และยังสามารถพบการปรากฏของโน้ตเสียง “ท” ที่เป็นจุดของลูกศรกรองทำยวรรคหน้า ในประโยคนี้อย่างเปลี่ยนอารมณ์ และเป็นจุดเด่นของท่อนนี้

ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 5

- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ซ	- ล - คํ	- ล - ซ	ซ ซ - ฟ	ฟ ฟ - ร
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ในประโยคนี้ปรากฏโน้ตระดับเสียง “ค” และ “ร” ในห้องแรกของประโยค โดยนัยของการปรากฏโน้ตระดับเสียงดังกล่าวในจุดนี้เป็นการบ่งบอกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงระดับเสียง ซึ่งจากการพิจารณาในวรรคหน้าของประโยคพบว่าเริ่มมีการเปลี่ยนกลุ่มระดับเสียงไปยังระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x ค ร x และมีความสมบูรณ์ในห้องที่ 5 สังเกตจากการพบโน้ตระดับเสียงทางใน โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ล ท ค x ม ฟ x ในประโยค โดยกระบวนการเปลี่ยนกลุ่มเสียงนี้เป็นไปอย่างกลมกลืน โดยมีโน้ตระดับเสียง “ค” และ “ร” ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมกลุ่มเสียง

ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 6

- ฟ - ท	- - คิ ริ	- ฟ - ริ	- คิ - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คิ	คิ คิ - ริ
---------	-----------	----------	----------	---------	---------	----------	------------

ประโยคนี้เป็นประโยคสุดท้ายของท่อนที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นประโยคที่มีความสำคัญ โครงสร้างกลุ่มเสียงของประโยคนี้เหมือนกันกับประโยคที่ 4 อันแสดงให้เห็นกลุ่มเสียงที่เป็นระดับเสียงของบทเพลง และประโยคนี้ยังมีความสำคัญในการทำหน้าที่ของการลงจบตอนหรือจบท่อนเพลงซึ่งจะส่งไปยังตอนหรือท่อนต่อไป

จากการวิเคราะห์ในทำนองหลักของท่อนที่ 1 พบระดับเสียงที่ถือเป็นกลุ่มระดับเสียงของบทเพลงอันได้แก่กลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญญาผลคือ ท คร x ฟ ซ x และในการเปลี่ยนระดับเสียงในประโยคที่ 5 ของท่อนนี้ พบได้ว่า เป็นเพียงการเปลี่ยนแบบผ่านจรไปเท่านั้น แต่การเปลี่ยนเพื่อจรไปนั้นกลับสร้างนัยสำคัญในลีลาของเพลง ทำให้เป็นการคงรูปแบบของสำเนียงมอญได้อย่างชัดเจน

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 1

- ซ ซ ซ	- ล - ค	- ล - ท	ค ร - ฟ	- ค - ฟ	- - ซ ล	- คิ - ล	- ซ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

เมื่อพิจารณาในประโยคนี้เป็นการเริ่มต้นทำนองท่อน 2 ด้วยการเปลี่ยนระดับเสียงอย่างฉับพลันไปอยู่ในกลุ่มระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญญาผลคือ ฟ ซ ล x ค ร x สังเกตจากการพบโน้ตระดับเสียง “ฟ” “ซ” “ล” “ค” และ “ร” ซึ่งเป็นโน้ตองค์ประกอบหลักของระดับเสียงอย่างชัดเจนในวรรคหน้าของประโยค ซึ่งโน้ตระดับเสียง “ท” เป็นเพียงโน้ตจรซึ่งไม่มีความหมายใด ๆ

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 2

- ฟ ซ ล	ซ ล ท คิ	ท ริ คิ ท	คิ ท ล ซ	- ริ คิ ล	ริ คิ ล ซ	คิ ล ซ ฟ	ล ซ ฟ ร
---------	----------	-----------	----------	-----------	-----------	----------	---------

ในประโยคนี้ถึงแม้ว่าจะพบโน้ตระดับเสียง “ท” ในวรรคหน้าของประโยค แต่ก็ยังไม่มีผลใด ๆ กับระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญญาผลคือ ฟ ซ ล x ค ร x โดยสังเกตจากการปรากฏของโน้ตระดับเสียงทางขวา (ระดับเสียง “ฟ”) ในห้องแรกของวรรคหน้า และในห้องที่ 7 ของวรรคหลังของประโยค ซึ่งยังทำหน้าที่แสดงให้เห็นว่าประโยคนี้มีองค์ประกอบของกลุ่มระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญญาผลคือ ฟ ซ ล x ค ร x อย่างชัดเจน ดังนั้นโน้ตระดับเสียง “ท”

ที่ปรากฏอยู่ในวรรคหน้าของประโยคทำหน้าที่เป็นเพียงตัวเชื่อมโยงให้ท่านองเกิดความเลื่อนไหลเท่านั้น

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 3

- ช ฟ ร	ฟ ร ค ท	ท ท - ค	ค ค - ร	- ฟ - ฬ	- ฟ - ร	ร ร - ค	ค ค - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคนี้เป็นประโยคที่มีความกำกวมระหว่างสองระดับเสียง โดยเริ่มต้นวรรคด้วยท่านองที่มีลักษณะการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียง อย่างไรก็ตามประโยคที่มีความสำคัญในท่อนที่ 2 นี้ เนื่องจากมีการปรากฏของโน้ตระดับเสียง “ท” ในตำแหน่งลูกตกหลักท้ายประโยค อันจะแสดงนัยในการดำเนินท่านองในประโยคต่อไป

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 4

ค ค ร ค	ท ล ฟ ช	- ร - -	มฟช-ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - ค	ค ค - ร
---------	---------	---------	-------	---------	---------	---------	---------

จากนัยที่กล่าวถึงในประโยคที่ผ่านมาทำให้ปรากฏลักษณะของการดำเนินท่านองในประโยคนี้ว่า เป็นการบอกให้ทราบว่าจะเกิดการเปลี่ยนกลุ่มระดับเสียงขึ้นในประโยคนี้ โดยการปรากฏตัวของโน้ตระดับเสียง “ท” ในตำแหน่งลูกตกรอง และเปลี่ยนได้อย่างสมบูรณ์ในวรรคหลังของประโยค โดยสังเกตตัวโน้ตระดับเสียง “ท” ซึ่งอยู่ในห้องที่ 6 และ 7 ของประโยค

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 5

- ช ช ช	- ล - ค	- ล - ท	ค ร - ฟ	- ค - ฟ	- - ช ล	- ค - ล	- ช - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคนี้เป็นการดำเนินท่านองซ้ำกับประโยคแรกของท่อนที่ 2

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 6

- ฟ ช ล	ช ล ท ค	ท ร ค ท	ค ท ล ช	- ร ค ล	ร ค ล ช	ค ล ช ฟ	ล ช ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคนี้เป็นการดำเนินท่านองซ้ำกับประโยคที่สองของท่อน 2

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 7

- - ค ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ค ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	- - ค ร	ฟ ช ล ท	ล ท ค ้ ท	ล ช ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ประโยคนี้ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับประโยคที่ 3 มีความกำกวมไม่สามารถจะชี้ชัดลงไปได้ว่า จะดำเนินไปในกลุ่มเสียงใดในวรรคแรก แต่เมื่อสังเกตจากลักษณะการปรากฏของโน้ตในระดับเสียง “ท” ในวรรคหลังนั้นเป็นเสมือนสัญญาณที่จะบอกนัยในการเคลื่อนของกลุ่มระดับเสียงยังประโยคต่อไป

ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 8

- ฟ - ท	- - ค ้ ร	- ฟ - ร	- ค ้ - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - ค ้	ค ้ ค ้ - ร
---------	-----------	---------	-----------	---------	---------	-----------	-------------

จากการปรากฏตัวของโน้ตระดับเสียง “ท” ในตำแหน่งห้องแรกของประโยค และในตำแหน่งลูกตกรองในวรรคหน้าของประโยค แสดงให้เห็นการเปลี่ยนระดับเสียงกลับมาเป็นกลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ช x อย่างสมบูรณ์

จากการวิเคราะห์ทำนองสำหรับในท่อนที่ 2 นี้ ในส่วนของการเคลื่อนของกลุ่มระดับเสียงพบว่า มีการเปลี่ยนระดับเสียงอย่างฉับพลันในประโยคแรกได้แก่กลุ่มระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ช ล x ค ร x และจากนั้นการเคลื่อนที่ของทำนองจะค่อยๆ เปลี่ยนกลับมาสู่กลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ช x โดยสมบูรณ์ในประโยคที่ 4 ซึ่งเป็นเพียงการเปลี่ยนผ่านมาเท่านั้นจากนั้นทำนองก็ดำเนินกลับมาเป็นกลุ่มระดับเสียงทางขวา “ฟ” อีกครั้ง และค่อยๆ เคลื่อนจนกระทั่งเปลี่ยนกลับมาเป็นกลุ่มระดับเสียงทางกลาง “ท” โดยสมบูรณ์ในประโยคที่ 8

ท่อนที่ 3 ประโยคที่ 1

- ช - ฟ	ฟ ฟ - ช	ช ช - ท	ท ท - ค ้	- ฟ - ร	- ค ้ - ท	ท ท - ค ้	ค ้ ค ้ - ร
---------	---------	---------	-----------	---------	-----------	-----------	-------------

ประโยคนี้อาจเป็นกลุ่มเสียงที่ปรากฏเป็นกลุ่มเสียงในระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ช x ซึ่งเมื่อพิจารณาโน้ตที่ปรากฏทั้งประโยคแล้วพบว่าการปรากฏของโน้ตครบตามองค์ประกอบของกลุ่มเสียง อีกทั้งสังเกตได้จากการปรากฏของตัวโน้ตระดับเสียง “ท” ที่กระจายตัวอยู่ในตำแหน่งต่างๆ ทั้งประโยค ซึ่งยังคงระดับเสียงหลักของเพลงเอาไว้

ท่อนที่ 3 ประโยคที่ 2

- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คั	- รี่ - ฟี	- รี่ - คั	คั คั - ท	ท ท - ซ
---------	---------	---------	----------	------------	------------	-----------	---------

ประโยคนี้อยู่ในกลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x ใว้อย่างชัดเจน โดยสังเกตได้จากโน้ตในระดับเสียงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตลอดทั้งประโยคเป็นโน้ตที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกลุ่มระดับเสียงทางกลางทั้งสิ้น

ท่อนที่ 3 ประโยคที่ 3

- - ฟ ซ	ท คั ท ซ	ท ฟ ท ซ	ท คั ท ซ	คั ท รี่ คั	รี่ย ท คั ซ	ท ซ คั ท	คั ซ ท ฟ
---------	----------	---------	----------	-------------	-------------	----------	----------

ประโยคนี้อยู่ในกลุ่มระดับเสียงในระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x ใว้อย่างชัดเจนเช่นกัน สังเกตจากการดำเนินทำนองซึ่งมีโน้ตระดับเสียง “ท” แทรกอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งประโยคเพลง และองค์ประกอบของโน้ตที่อยู่ตลอดทั้งประโยคยังคงเป็นโน้ตในองค์ประกอบของกลุ่มระดับเสียงทางกลางเช่นกัน ในขณะที่ลักษณะการดำเนินทำนองในประโยคนี้อาจเป็นลักษณะของการดำเนินทำนองแบบข้ามเสียงในลักษณะฟันปลา

ท่อนที่ 3 ประโยคที่ 4

- ท ค ร	- ฟ - ซ	- ท - ซ	- ฟ - ร	- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคนี้อยู่ในกลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x แต่การเคลื่อนของทำนองที่ปรากฏนั้นเป็นไปในทางเสียงต่ำ มีผลทำให้สีสันและอารมณ์ของเพลงเปลี่ยนไป แต่อย่างไรก็ดีองค์ประกอบส่วนใหญ่ของโน้ตที่ปรากฏอยู่ในประโยคยังคงเป็นองค์ประกอบที่ยังไม่สามารถบอกได้ชัดเจนลงไปได้ว่าจะดำเนินต่อไปในกลุ่มเสียงใด

ท่อนที่ 3 ประโยคที่ 5

- - ซ ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คั	- รี่ - ฟี	- รี่ - คั	คั คั - ท	ท ท - ซ
---------	---------	---------	----------	------------	------------	-----------	---------

ในประโยคนี้อยังไม่ปรากฏชัดเจนว่าทำนองจะเคลื่อนไปยังกลุ่มระดับเสียงใดอย่างชัดเจน ยังคงกลุ่มระดับเสียงเดิมไว้ทุกประการ เพียงแต่เปลี่ยนการดำเนินทำนองขึ้นไปหาเสียงสูงหรือเพื่อเปลี่ยนอารมณ์ของบทเพลง

ตอนที่ 3 ประโยคที่ 6

- ฟ - ท	- - คิ ริ	- ฟิ - ริ	- คิ - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คิ	คิ คิ - ริ
---------	-----------	-----------	----------	---------	---------	----------	------------

ในประโยคนี้หากจะมองว่าเป็นกลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x ก็สามารถมองได้ แต่อย่างไรก็ดีเริ่มมีสัญญาณบางอย่างปรากฏขึ้น โดยมีการปรากฏของโน้ตระดับเสียง “ล” ในห้องที่ 5 ซึ่งเป็นตำแหน่งตอนต้นของวรรคหลัง ตามนัยนี้หากวิเคราะห์อาจเป็นเพียงโน้ตจร หรืออาจบ่งบอกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงระดับเสียงในประโยคถัดไป

ตอนที่ 3 ประโยคที่ 7

- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ซ	- ล - คิ	- ล - ซ	ซ ซ - ฟ	ฟ ฟ - ร
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

จากประโยคที่ผ่านมา การปรากฏของตัวโน้ตระดับเสียง “ล” เป็นการส่งสัญญาณให้ทราบว่ากำลังจะมีการเปลี่ยนกลุ่มระดับเสียง ซึ่งอันที่จริงแล้วการเริ่มต้นทำนองในประโยคนี้ด้วยระดับเสียง “ค” และ “ร” ก็ย่อมบ่งบอกสัญญาณบางอย่าง หากพิจารณาทั้งประโยคแล้วจะพบว่าตัวโน้ตต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในประโยคนี้นั้นล้วนแต่เป็นองค์ประกอบในกลุ่มระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x ค ร x ทั้งสิ้น และการเปลี่ยนกลุ่มระดับเสียงได้เสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ในวรรคหลังของประโยค สืบเนื่องจากการปรากฏของโน้ตระดับเสียง “ล” ทั้งสองครั้งในวรรคท้ายนี้ทำให้กลุ่มเสียงในระดับเสียงทางขวา มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนบริบูรณ์

ตอนที่ 3 ประโยคที่ 8

- ฟ - ท	- - คิ ริ	- ฟิ - ริ	- คิ - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คิ	คิ คิ - ริ
---------	-----------	-----------	----------	---------	---------	----------	------------

การเปลี่ยนกลุ่มระดับเสียงจากประโยคที่ผ่านมาเป็นเพียงการเชื่อมทำนองให้มีความสละสลวยขึ้น อย่างไรก็ตามในประโยคสุดท้ายของท่อนก็ได้เปลี่ยนกลับไปสู่กลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x โดยทันที ซึ่งการปรากฏของโน้ตระดับเสียง “ล” ในประโยคนี้ทำหน้าที่เป็นเพียงโน้ตจรผ่านไปเพื่อให้ทำนองมีความสละสลวยยิ่งขึ้นเท่านั้น

จากการวิเคราะห์ทำนองหลักในตอนที่ 3 นี้ พบว่ากลุ่มระดับเสียงที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นกลุ่มระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ซ x เป็นหลัก ปรากฏกลุ่มระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ซ ล x ค ร x เพียงครั้งเดียวในประโยคที่ 7 ของท่อน ซึ่งระดับเสียงทางขวาที่ปรากฏในท่อนนี้เป็นเพียงการจรผ่านมาเพื่อให้ทำนองมีความสมบูรณ์ขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามการปรากฏของระดับเสียงทางขวาในท่อนนี้ก็ยังสามารถเพิ่มอรรถรสของทำนองให้มีความโดดเด่นขึ้นมาเช่นกัน

โครงสร้างของทำนอง

จากการวิเคราะห์เพลงสุรินทรานู 3 ชั้น ทั้งสามท่อน ทำให้มองเห็นทำนองๆ หนึ่งปรากฏอยู่ในแต่ละท่อนดังกล่าว ซึ่งอยู่ในส่วนสำคัญของเพลงได้แก่ประโยคท้ายสุดของแต่ละท่อนได้แก่ทำนองดังนี้

- ฟ - ท	- - คี ริ	- ฟี - ริ	- คี - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คี	คี คี - ริ
---------	-----------	-----------	----------	---------	---------	----------	------------

และทำนองดังกล่าวยังทำหน้าที่เชื่อมโยงไปยังประโยคถัดไปอีกด้วยซึ่งปรากฏอยู่ในช่วงกลางท่อนเพลงดังปรากฏอยู่ในประโยคที่ 4 ของท่อนที่ 1 และท่อนที่ 3 ดังแสดงให้เห็นดังนี้

ท่อน 1

- คี คี คี	- ริ - คี	- ท - คี	- ฟ ซ ล	ท คี ท ฟ	- ท - ริ	- คี - ท	- ล - ซ
- ริ คี ล	- ซ - ฟ	- ค - ฟ	- ฟ ซ ล	- ฟ - ท	- - คี ริ	- ฟี - ริ	- คี - ท
- คี คี คี	- ริ - คี	- ท - คี	- ฟ ซ ล	ท คี ท ฟ	- ท - ริ	- คี - ท	- ล - ซ
- ฟ - ท	- - คี ริ	- ฟี - ริ	- คี - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คี	คี คี - ริ
- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ซ	- ล - คี	- ล - ซ	ซ ซ - ฟ	ฟ ฟ - ร
- ฟ - ท	- - คี ริ	- ฟี - ริ	- คี - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คี	คี คี - ริ

ท่อน 3

- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คี	- ฟี - ริ	- คี - ท	ท ท - คี	คี คี - ริ
- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - คี	- ริ - ฟ	- ริ - คี	คี คี - ท	ท ท - ซ

- - ฟ ช	ท คื ท ช	ท ฟ ท ช	ท คื ท ช	คื ท รื คื	รื ท คื ช	ท ช คื ท	คื ช ท ฟ
- ท ค ร	- ฟ - ช	- ท - ช	- ฟ - ร	- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ช
- - - ช	- ช - ช	- ร ฟ ช	- ท - คื	- รื - ฟ	- รื - คื	คื คื - ท	ท ท - ช
- ฟ - ท	- - คื รื	- ฟ - รื	- คื - ท	- ล - ช	ช ช - ท	ท ท - คื	คื คื - รื
- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ช	- ล - คื	- ล - ช	ช ช - ฟ	ฟ ฟ - ร
- ฟ - ท	- - คื รื	- ฟ - รื	- คื - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คื	คื คื - รื

จากข้อมูลดังกล่าว ยังพบอีกว่าตำแหน่งที่ปรากฏของทำนองดังกล่าวนี้เป็นตำแหน่งเดียวกันและประกอบด้วยทำนองเชื่อมตรงกลางที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นลักษณะของการซ้ำทำนองโดยหากสังเกตให้ถี่ถ้วนแล้วเราสามารถพบรูปแบบการซ้ำทำนองในลักษณะเดียวกันได้ในประโยคต่างๆ ของแต่ละท่อนเพลง ดังผู้วิจัยจะนำเสนอให้เห็นรายละเอียดต่อไปนี้

ท่อน 1

- คื คื คื	- รื - คื	- ท - คื	- ฟ ช ล	ท คื ท ฟ	- ท - รื	- คื - ท	- ล - ช
- รื คื ล	- ช - ฟ	- ค - ฟ	- ฟ ช ล	- ฟ - ท	- - คื รื	- ฟ - รื	- คื - ท
- คื คื คื	- รื - คื	- ท - คื	- ฟ ช ล	ท คื ท ฟ	- ท - รื	- คื - ท	- ล - ช
- ฟ - ท	- - คื รื	- ฟ - รื	- คื - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คื	คื คื - รื
- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ช	- ล - คื	- ล - ช	ช ช - ฟ	ฟ ฟ - ร
- ฟ - ท	- - คื รื	- ฟ - รื	- คื - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - คื	คื คื - รื

จากโน้ตในท่อนที่ 1 จะเห็นได้ว่าปรากฏทำนองที่มีลักษณะซ้ำกันในประโยคที่ 1 และประโยคที่ 3 อีกจุดหนึ่งได้แก่ประโยคที่ 4 และประโยคที่ 6 ซึ่งตำแหน่งประโยคที่ 1 นั้น ทำหน้าที่ขึ้นต้นเพลง ส่วนในประโยคที่ 3 นั้น ทำหน้าที่เสมือนเป็นส่วนที่จะนำไปสู่ประโยค

ถัดไป เพื่อคลี่คลายให้เด่นชัดขึ้น ในขณะที่ประโยคที่ 4 ทำหน้าที่ในการบอกให้ทราบว่าทำนองจะดำเนินต่อไปในช่วงเสียงที่สคี่สขึ้น สังกัดจากลักษณะการเคลื่อนของทำนองที่เคลื่อนขึ้นไปหา กลุ่มเสียงสูง ส่วนในประโยคสุดท้ายของท่อนทำหน้าที่ในการจบท่อนเพลงของบทเพลง ซึ่งสามารถเปรียบเทียบจากสัญลักษณ์ด้านหน้าประโยคแต่ละประโยค

ท่อน 2

- ซ ซ ซ	- ล - ค	- ล - ท	ค ร - ฟ	- ค - ฟ	- - ซ ล	- ค - ล	- ซ - ฟ
- ฟ ซ ล	ซ ล ท ค	ท ร ค ท	ค ท ล ซ	- ร ค ล	ร ค ล ซ	ค ล ซ ฟ	ล ซ ฟ ร
- ซ ฟ ร	ฟ ร ค ท	ท ท - ค	ค ค - ร	- ฟ - ร	- ฟ - ร	ร ร - ค	ค ค - ท
ล ซ ฟ ค	ฟ ค ฟ ซ	ล ซ ฟ ซ	ล ท - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - ค	ค ค - ร
- ซ ซ ซ	- ล - ค	- ล - ท	ค ร - ฟ	- ค - ฟ	- - ซ ล	- ค - ล	- ซ - ฟ
- ฟ ซ ล	ซ ล ท ค	ท ร ค ท	ค ท ล ซ	- ร ค ล	ร ค ล ซ	ค ล ซ ฟ	ล ซ ฟ ร
- - ค ร	ฟ ซ ฟ ร	ฟ ค ฟ ร	ฟ ซ ฟ ร	- - ค ร	ฟ ซ ล ท	ล ท ค ท	ล ซ ฟ ร
- ฟ - ท	- - ค ร	- ฟ - ร	- ค - ท	- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - ค	ค ค - ร

จากทำนองซ้ำที่ปรากฏในท่อนที่ 2 แสดงให้เห็นหน้าที่ ที่แตกต่างกันในตำแหน่งประโยคที่ 1 และ 2 ของท่อนเป็นตำแหน่งแสดงการขึ้นคั่นและนำไปสู่การดำเนินทำนองในส่วนเนื้อหาต่อไป และวกกลับมาบรรเลงซ้ำทำนองเดิมในประโยคที่ 5 และ 6 ซึ่งในส่วนนี้เป็นการนำไปสู่ส่วนทำนองที่ทำหน้าที่ลงจบต่อไปดังที่กล่าวไว้แล้วก่อนหน้านี้ว่าในประโยคท้ายของแต่ละท่อนพบทำนองที่ใช้ทำหน้าที่เหมือนกัน

ท่อน 3

- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - ค	- ฟ - ร	- ค - ท	ท ท - ค	ค ค - ร
- ซ - ฟ	ฟ ฟ - ซ	ซ ซ - ท	ท ท - ค	- ร - ฟ	- ร - ค	ค ค - ท	ท ท - ซ

- - ฟ ช	ท ค ี ท ช	ท ฟ ท ช	ท ค ี ท ช	ค ี ท ร ี ค ี	ร ี ท ค ี ช	ท ช ค ี ท	ค ี ช ท ฟ
- ท ค ร	- ฟ - ช	- ท - ช	- ฟ - ร	- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ช
- - - ช	- ช - ช	- ร ฟ ช	- ท - ค ี	- ร ี - ฟ ี	- ร ี - ค ี	ค ี ค ี - ท	ท ท - ช
- ฟ - ท	- - ค ี ร ี	- ฟ ี - ร ี	- ค ี - ท	- ล - ช	ช ช - ท	ท ท - ค ี	ค ี ค ี - ร ี
- ร - ค	ค ค - ร	ร ร - ฟ	ฟ ฟ - ช	- ล - ค ี	- ล - ช	ช ช - ฟ	ฟ ฟ - ร
- ฟ - ท	- - ค ี ร ี	- ฟ ี - ร ี	- ค ี - ท	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ท	ท ท - ค ี	ค ี ค ี - ร ี

ในท่อนนี้เราแทบจะไม่พบทำนองซ้ำเลย แต่อย่างไรก็ดีเรายังสามารถพบทำนองสั้นๆ ที่ซ้ำกันในตำแหน่งวรรคหน้าของประโยคที่ 1 และประโยคที่ 2 ต่อจากนั้นทำนองได้เคลื่อนที่ไปตลอดจนเกือบจบทำนองเพลง และเรายังได้พบทำนองซ้ำที่ทำหน้าที่เหมือนกับประโยคที่ปรากฏในท่อนที่ 1 ได้แก่ประโยคที่ 6 และ 8 ซึ่งทำหน้าที่ในการแสดงการลงจบให้สมบูรณ์ในช่วงระดับเสียงทางกลาง

จากการศึกษาวิเคราะห์สรุปได้ว่า เพลงสุรินทราหู 3 ชั้น ประกอบด้วย ทำนองเพลงซึ่งมีโครงสร้างทั้งหมด 3 ท่อน ซึ่งการเคลื่อนที่ของทำนองเป็นการเคลื่อนแบบที่สามารถเปิดโอกาสในการแปรทำนองได้อย่างอิสระ โดยเพลงสุรินทราหูเป็นเพลงที่ดำเนินอยู่ในระดับเสียง 2 ระดับ ได้แก่ ระดับเสียงทางกลาง โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ท ค ร x ฟ ช x ซึ่งเป็นกลุ่มระดับเสียงหลัก และระดับเสียงทางขวา โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ฟ ช ล x ค ร x ซึ่งเป็นกลุ่มระดับเสียงรอง พบการทำเนิ่นทำนองในรูปแบบซ้ำทำนองปะปนอยู่ตามส่วนต่างๆ ของทำนองซึ่งทำหน้าที่ในการเชื่อมทำนองเพื่อความสละสลวยของบทเพลง

เพลงสุรินทราหู เป็นบทเพลงที่มีความสำคัญเพลงหนึ่งซึ่งนักดนตรีนิยมนำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวเครื่องมือนี่ต่าง ๆ ซึ่งมีความไพเราะเหมาะสมกับเครื่องดนตรีชิ้นนั้น ๆ ด้วยเหตุที่ในแต่ละท่อนนั้นมีความยาวพอสมควรแก่การประดิษฐ์ทางให้มีความวิจิตรพิสดาร อีกทั้งยังมีทำนองซ้ำประกอบอยู่ในท่อนต่าง ๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้นักดนตรีสามารถคิดค้นการดำเนินทำนองให้มีความวิจิตรพิสดารไปตามแต่จะสามารถประดิษฐ์ได้อย่างเต็มที่ ทั้งท่วงทีลีลาของเพลงที่ดำเนินไปอย่างเรียวร้อยเปิดโอกาสให้นักดนตรีสร้างสรรค์การดำเนินกลอนของเครื่องดนตรีได้อย่างเต็มที่ และด้วยความที่บทเพลงนี้เป็นเพลงที่มีสำเนียงมอญยิ่งทำให้มีความพิเศษในด้านการประดิษฐ์ทำนองให้

มีความซับซ้อนตามสำเนียง ประกอบกับลีลาของเพลงที่มีความเปลี่ยนแปลงพลิกผันได้ตลอดเวลา องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เพลงสุรินทรานูเป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมในด้านคีตลักษณ์ของเพลงที่มีความโดดเด่น และได้รับความนิยมมาจนปัจจุบันนี้ อีกทั้งได้รับความนิยมสำหรับการนำมาเป็นทางเดินเพื่ออวดฝีมือสำหรับเครื่องดนตรีชิ้นต่างๆ ซึ่งแสดงศักยภาพและลีลาเหมาะสมกับเครื่องดนตรีชิ้นนั้นๆ ได้อย่างสละสลวย

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงการบรรเลงทางเดินขอด้วงเพลงสุรินทรานูสามชั้น โดยเปรียบเทียบโครงสร้างทำนองเดินเพื่อหาความแตกต่างในการประดิษฐ์ทำนองเดินของทั้งสองทาง เปรียบเทียบกับทำนองหลักดังจะนำเสนอในบทต่อไป